

עם החלק השני

הופעת החלק הראשון של התוועדות מאת הרב עדין אבן-ישראל (שטיינזולץ), לפני שנים ספורות, היתה משב רוח רענן בעולם היצירה היהודית והחסידית, בזכות תוכנו הישיר והנוגע וצורת ההגשה הייחודית, שכאילו ביקשה להחיות את מעמד ההתוועדות עצמו.

מאז יצא לאור הספר, שהיה למראה עיני הרב אבן-ישראל לפני הדפסתו, פורסם בעלון השבועי קרוב אליך עוד חומר רב ועשיר מתוך ההתוועדויות שקיים הרב. למרבה הכאב, במהלך עבודת ההכנה על החלק השני, נפרדנו מהרב שהתבקש לישיבה של מעלה. במהלך חייו פרסם הרב אבן-ישראל חיבורים ומאמרים רבים, אולם דומה שדווקא בהתוועדויות הבלתי-פורמליות באה לידי ביטוי דמותו היחידאית כמות שהיא, כאישיות שלא ניתן להכניס לשום תבנית או משבצת.

בחרנו לפתוח את הספר בהתוועדות שקיים ביום ההולדת האחרון לפני שניטל ממנו כוח הדיבור, בה דיבר בפתיחות נדירה על פועלו לאורך השנים, על מה שעשה ועל מה שהיה רוצה לעשות.

הקריאה בפרקי ספר זה מאפשרת לרוחו הגדולה של הרב להמשיך לחיות ולהתקיים ולהבעיר נשמות נוספות - בהתאם לשאיפתו ותקוותו העמוקה.

ספריית מעיינותיך



תוכן עניינים

במקום לעשות ספרים,

11. הייתי רוצה לעשות אנשים

סולם מוצב ארצה

21. תפילה או "דאָוּנִינג"? ..

27. פתח פה גדול ..

31. להניע את הנשמה בזרם חילופין ..

לעבדך באמת

39. להאמין בה' באופן ממשי ..

45. אין יהדות ללא לימוד תורה ..

51. בחר את הדרך שלך ..

57. כיצד נמשול על הרגש ..

63. מדריך לתיקון המידות ..

69. האדם והצל ..

75. מה שמשה רבנו לא הבין ..

81. מה אנחנו מחפשים אצל הצדיקים שנפטרו?
87. הנסתרות - לה'.
93. מתי יבוא המשיח?

יגעת ומצאת

101. פה נטמן יום שלישי.
107. חמור עם כנפיים.
113. קונגרס הטיפשים.

לרעך כמוך

121. זאת הצהרה: ה' אלוקים אמת!
127. שיהיה אכפת.
133. לאהוב את הבריות של הקדוש-ברוך-הוא.

אוהל מועד

141. הראש והגוף.
147. רצוננו לראות את מלכנו!
153. אולי ננסה להרגיש כמו בהתחלה.
159. מה עושים בחודש שלא קורה בו כלום?
165. מבקשים גשם בבית.
171. תפקידנו לשנות את ההיסטוריה.
177. ניסים ללימוד עצמי.
183. הלכות שתייה.
189. ליל הסדר - לחזור אל הדברים הפשוטים.

תוכן עניינים • 9

195.....	רגע אחד של רטט
201.....	סופרים 49 נקיים
209.....	מתן תורה: לקדוש-ברוך-הוא אכפת
215.....	בית המקדש ואנחנו
223.....	נקודת מפנה
229.....	לעשות תשובה במועד א'
237.....	סליחות - לדבר על העניינים הקטנים

אני

מרגיש עכשיו בערך כמו ביום ההולדת הראשון שלי, כשהייתי בן שנה. גם אז חגגו לי יום הולדת, אני משער, וגם אז לא ידעתי למה. להגיד שיש לכך טעם וסיבה – אני לא יכול להגיד, ובכל זאת תודה לכם שבאתם.

פעם בשנה מגיע ראש השנה – יום הדין, יום הזיכרון. מה עושים בו? אדם נזכר מה עשה כלפי מעלה או אילו צרות הוא עשה לחברו. זה זמן טוב לעשות תשובה, וכך נהגו. בתפילות היום נאמר: "כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם", ויש דרוש נאה על זה: הקב"ה זוכר מה שאני שוכח. אם זוכרים את המצוות ומתגאים בהן, הקב"ה זוכר את העבירות; ואם מתחרטים על העבירות, הקב"ה זוכר את המעשים הטובים. יום הולדת הוא גם יום של חשבון נפש, אבל לא של חשבון מצוות ועבירות. ביום הולדת אדם עושה חשבון מאוד פרטי: הנה אני פה בעולם, מה עשיתי במשך השנה שעברה? מה היה היחס בין הפוטנציאל לבין המימוש?

אני לא עושה לעצמי הספד. אני לא אוהב שעושים את זה עליי ואני לא עושה את זה לעצמי. אמרו על קרל החמישי, שהוא ארגן חזרה להלוויה של עצמו, עם כל הטקס, והוא השתתף בה בתור אחד

מנושאי הלפידים. הוא רצה לראות איך נראית ההלוויה שלו. לי אין עניין בזה, ולכן אני לא מדבר מילי דהספידא.

אני גדלתי בבית פולני. במשפחה פולנית לא נותנים מחמאות, זה לא מקובל. יש מקומות שכשילד בא הביתה, אבא ואמא מחבקים ומנשקים אותו, אומרים לו כמה הוא יפה ואילו דברים טובים וגדולים הוא עשה. בבית פולני המנהג שונה בהחלט. הייתי גם בן יחיד, המשפחה היתה קטנה, ולמרות זאת, אני מנסה להיזכר - אני לא חושב שבמשך חיי עם אבא ואמא שמעתי מהם איזו מחמאה. לא היה לי שום ספק גם אז שאבא ואמא אוהבים אותי אהבה גדולה, אבל לא היה נהוג לבטא אותה כך. על עניינים לא טובים היו מעירים - גם זה, למען האמת לא מי יודע מה; אבל על דברים טובים לא היו מדברים. מאחר שכך גדלתי, גם אני לא מורגל במחמאות.

ובכלל, מה שנעשה - נעשה. לשבת ולהשתעשע מזה לאחר מכן, להסתכל כמה יפה מה שעשיתי - נראה לי לא לעניין. אחרי שזה נעשה - זהו, יש דברים אחרים לעשות.

כל מכריי יודעים שבסמוך ליום הולדת אני במצב רוח קצת עכור. זהו הרי יום של חשבון נפש, האדם חושב - בין על שנים הרבה ובין על שנה אחת - מה עשיתי, מה הספקתי. מפעם לפעם אני נזכר בדברים שעשיתי. את הכישלונות אני זוכר היטב, באופן בהיר מאוד; כדי לזכור דברים אחרים אני צריך מאמץ מיוחד. ביום הולדת יש הרגשה כזאת, שביום הזה נדבקים כל הימים, כל השנים שהלכו לבטלה, להבל ולריק, כל הרגעים שעשיתי בהם שגיאות וטעויות. אדם חושב ביום ההולדת שלו על מה שהוא לא עשה, על מה שהוא רצה לעשות.

לחיים.

שלוש מאות ידיים ורגליים

היתה לי שנה עם קצת בעיות. בין היתר עשו לי איזה ניתוח הגון מקצה לקצה. אבל תירוצים - אפשר לתת למשטרה. אני עדיין יכול לעשות תשובה, לומר שמעכשיו אנסה לשנות כמה דברים. אומרים על צדיק אחד גדול, שאמר את הווידוי, ואחר כך סיים: "את המילים האלה אמרתי גם אתמול; אבל עכשיו אני מתכוון לזה באמת". אני מספר סיפורים על גדולי עולם, אבל גם אני בשנה הבאה אולי אשתדל לעשות כמה דברים טובים.

אמנם כתבתי כמה ספרים, ואגב, לא בהכרח את כולם רציתי לכתוב. אני אפילו יכול לומר שחלק מהספרים שכתבתי לא רק נפוצו בעולם, אלא גם עשו שינוי גדול. מפעם לפעם אני שומע סיפורי מופתים על הספרים שלי. רופא מאמריקה שלח לי מכתב: נולדה לו ילדה עם אוטיזם חמור, והוא שלח אותה למוסד. לו ולאשתו היה קשה. הוא קרא את "שלושה עשר עלי השושנה", פעם אחר פעם, ואחד הדברים שיצאו לו מקריאת הספר הוא שצריך להחזיר את הבת שלו מהמוסד לבית. הוא התחיל לטפל בה בכל נפשו, והתברר - מה שאף אחד לא האמין - שמצבה השתפר עד שהפכה לנורמלית לגמרי. הוא ביקש להביא אותה אלי שאראה אותה. הנה סיפור מופת. אין לי אפילו טענות על הסיפור.

סיפר לי מישהו שאישה קראה את הספר שלי על הרבי והתחילה לשמור טהרת המשפחה - למרות שהעניין בכלל לא מוזכר שם - ונולדו לה שני ילדים בטהרה. לו הייתי יודע, הייתי נותן אותו לעוד זוגות. יש הרבה ספרים, הרבה דפים, לא ספרתי כמה דפים וכמה מילים כתבתי עם השנים, אבל לפי החשבון זה הרבה. כל זה בסדר. יש לי אולי עוד שנים עשר ספרים שאני רוצה לכתוב כרגע, אחדים מהם קטנים, אחדים מהם גדולים. חלקם מוכנים למחצה שלישי ורביעי, לאחרים דרוש עוד הרבה זמן.

אני לא מצטער על הספרים שפרסמתי. אבל אם אזכה לעשות תשובה, ארצה להתעסק יותר עם בני אדם. לעשות ספרים זה טוב, אבל אני רוצה לעשות אנשים, בכל הדרגות ובכל הרמות. אם עשיתי - זה לא מספיק, לא בכמות וגם לא באיכות.

לפני שנים עברתי מחלה קשה. לראות אותי לא היה מאוד משמח. ידעתי שבסופו של דבר אצטרך לעבור ניתוח, שהסיכון למות בו היה גבוה מהסיכון לכך במשחק רולטה רוסית. באותה תקופה פחדתי לעסוק בהנהגה. ספר לוקח זמן מסויים לכתוב וזהו, אבל לטפל בבני אדם דורש זמן, ולא ידעתי כמה זמן יש לי לחיות. אני זוכר ששאלתי את הרופא מה הסיכויים שלי לחיות או למות. הסברתי שאני לא מפחד, אבל אני רוצה לתכנן תוכניות ולדעת כמה זמן יש לי. בסוף אכן ניתחו אותי. נראיתי כמו אדם שקם לתחייה, אי אפשר היה להכיר אותי.

אחרי הניתוח ההוא התחלתי לטפל ולהתעסק יותר גם בבני אדם. אבל זה כנראה היה קצת מאוחר מדי, וכרגע אין לי מספיק אנשים. אני רוצה לעשות יותר עוד ועוד דברים שנוגעים בבני אדם - כמה שאפשר וכמה שיותר. אני חושב ביום ההולדת כמה עשיתי בעניין הזה בשנה שעברה - שום דבר.

דברים מסוימים אני תלוי בבני אדם, ברצון שלהם, בשאלה כמה הם רוצים לעשות. אם מישהו רוצה לעזור לי למלא את רצוני, זה לא לכתוב עוד ספר. עם זה אסתדר. אם ייתן לי ה' שנים, אכתוב עוד ספר, ועם עוד שנים - עוד כמה, אבל זה לא מה שהייתי רוצה. תאמינו לי שהרצונות הם גדולים, היכולת לא גדולה. מה אני כבר יכול לעשות? שתי רגליים, שתי ידיים, ראש אחד מקסימום. עבור מה שאני רוצה לעשות צריך שלוש מאות ידיים, שלוש מאות רגליים. לכן אני צריך לשאול את הרגליים והידיים מאחרים.

להשלים את החסר

סיפרתי כמה פעמים על מעשה שהיה לי עם עץ, שעדיין צומח אצלי בבית. קניתי בזמנו שני שתילי ברוש קטנים שיעמדו בצדי השער. אחד מהם נגנב, והשני שהיה קטן ומסכן נשאר שם, וראיתי שמישהו עבר ושבר אותו קצת. ריחמתי עליו, לקחתי אותו והדבקתי את החלק השבור עם סלוטייפ, ומכאן והלאה הנחתי אותו שיתרפא לבד. נהגתי להשקות אותו, הוא צמח, ועכשיו הוא עץ ענק, אחד העצים הגדולים באזור. בכל פעם אני חושב על העץ הקטן השבור הזה: הייתי גבוה ממנו בהרבה, ועכשיו אני צריך להסתכל למעלה-מעלה כדי לראות אותו. אדם יכול להתפלל שהשתיל שלו יהיה גדול ממנו.

אני לא חושב שיש מישהו שמכיר אותי שאמרתי לו פעם: תישאר במקום שלך. לכל מי שפגשתי אמרתי: אתה צריך לגדול, יותר גבוה ויותר הרבה. על שמגר בן ענת לא יודעים שום דבר, חוץ מזה שהוא הרג אנשים במלמד הבקר. מה עושים במלמד הבקר - דוקרים מאחור וגורמים למישהו ללכת.

אם יש אחד מכם שרוצה להיות קטן וכלומניק - זה הפסד גדול. כשהמלאך בא לגדעון הוא מחה ואמר: מי אני ומה אני. מה משיבים לו: אתה שום דבר - אבל אתה תושיע את ישראל. והוא המשיך לשאול: איך אושיע את ישראל, מי אני, וממשיכים להשיב לו: אתה לא יחסן ולא בעל צורה, אבל אתה תושיע את ישראל. המסר שאני רוצה לומר, והוא חשוב: לא משנה אם אתה קטן או גדול בעיניך, ובלבד שתעשה את הדברים שאתה יכול לעשות. ומי שלא עושה? יש לזה ביטויים בדברי חז"ל: אני אינני אוהבו והקב"ה שונאו; אליהו כופתו והקב"ה רוצעו. כל אלו שיש להם ענווה יתירה צריך להלקות אותם: אני מוכן לעזור עם הרציעה, אבל צריך להלקות אותם. מדוע? משום שאדם יכול שיהיה גדול, שיפרח כתמר או שישגה כארז בלבנון, והוא אפילו לא כאזוב שבקיר.

לכל מיני אנשים יש שאיפות וחלומות. לא עסקתי בשאלה מה יהיה כתוב על המצבה שלי; זה לא חשוב לי. ובכל זאת, יש דברים שכן חשובים לי. אני דואג כל הזמן לישראל-קדושים; אכפת לי מעם ישראל. בסופו של דבר, מה אני רוצה? "שומר ישראל שמור שארית ישראל האומרים שמע ישראל" - לשמור על הקיום של האנשים, על החיים שלהם, על הזהות שלהם. זה מה שנוגע לי. וכאשר כל כך הרבה מישראל הולכים כל שנה ומתבוללים בגשמיות וברוחניות, השרידים אשר בישראל לא יכולים להרשות לעצמם לנהוג כקבוצה מסכנה. שכל אחד יעשה ככל כוחו, ויותר מכוחו, שיעשה כל מה שיכול לעשות ויותר מזה.

על זה אני אומר: הבה נעשה תשובה. אולי במהלך השנה הבאה אצליח לדבר עם בני האדם, לפתות אותם לעשות את הדברים הגדולים, לעשות את מה שצריך לעשות, להשלים את כל הסרונות עם ישראל. יום אחד סיפר לי מישהו שהיה מכר של המשפחה שלנו, שכאשר אבי המנוח, שהיה איש מלא הרפתקאות, תכנן לעבור את הגבול כדי להגיע לארץ ישראל, ישבו אתו שם בחדר כל המשפחה שלו ודנו האם יעלה לארץ. ישבו שם שמונים אנשים, ואני לא יודע אם נשאר מהם איש; כולם נהרגו בשואה. אני צריך אם כן למלא את המקום שלהם.

אז, במילים פשוטות: תעשו משהו!

לחיים.